

I quan els aliats arribaren a terres europees, convençut que la democràcia anava de nou a instaurar-se a casa nostra, llongava el primer manifest als catalans de l'Interior i de l'Exili signant-lo en "Terra lliure de França" com a simbolisme del que tots plogats volien per la nostra Patria: una terra lliure.

Volent, ansems, fer tots els possibles per a conservar la unitat dels catalans i preparar conjuntament els detalls necessaris a la instauració altra vegada de les formes democràtiques a Catalunya, creava el Consell Assessor de la Generalitat i encarregava a uns ponents de totes les tendències democràtiques l'estudi de la situació general a Catalunya i les mesures a prendre en el moment de tornar el país a la legalitat institucional.

Cal recordar que en aquells moments el President interí de la Generalitat era reconegut arreu com a President efectiu de Catalunya. I quan, conjuntament amb el President Aguirre varen demanar al President Martínez Barrio la convocatòria del Parlament de la República Espanyola, el conjunt dels exiliats varen comprendre que s'iniciava una nova etapa en vistes al retorn a casa nostra en plena llibertat i democràcia.

Croient en la necessitat d'una unitat nacional catalana, encarregava següentment al Sr. Carles Ri i Surroca la formació d'un Govern d'ampla concentració i davant les dificultats sorgides, no vacil·lava en constituir ell mateix el Govern de la Generalitat recixint a aplegar al seu entorn les figures més prestigioses de la política i de la cultura catalanes.

Jo no oblidaré mai els consells que en diferents ocasions va donar-nos. "Vosaltres, els joves, -deia sovint- heu d'ésser l'esperança de Catalunya. Els que hem tingut la sort de veure la llibertat del nostre poble potser no serem a temps per a continuar l'obra de Govern. Però vosaltres heu de continuar, malgrat tots els contratemps, l'obra començada el 14 d'abril del 1931 i heu de fer que el poble de Catalunya no obli mai ni els seus martirs ni el fet que sense llibertat no hi ha cap poble mediterrani que pugui viure feliç".

Aquest home d'edat avançada tenia una fe immutable en la joventut i considerava que els homes d'edat madura guanyarien molt més ajudant els joves que no impeding-los l'actuació.

Però aquest home, senzill com cap altre i al qual circumstàncies excepcionals havien cridat a ocupar el sítil més alt de la Catalunya autònoma, no vacil·là en dissoldre el Govern de la Generalitat en un moment en que, enlloc d'afavorir la unitat catalana, les baralles internes riscaven de provocar l'esmicolament complet de les Institucions i inclús de certs partits polítics.

Aquests actes del President Irla indiquen el seu caràcter: Obert de bat a bat davant les perspectives d'unió; Dur, inflexible davant les dificultats.

* * *

El 7 de maig darrer el President Irla creia necessari prendre una decisió d'una importància cabdal: renunciava a la Presidència de la Generalitat. Ell que segurament havia pensat poder tornar al poble de Catalunya les llibertats que el franquisme li ha pres, ha de renunciar a la més alta i a la més noble de les seves ambicions vençut pels anys i per la malaltia.

(segueix a la pàgina 9)

3